

KSČ – vesnická organizace Sulislav

1951 - 1976

Inventář

Číslo listu NAD: 1012
Evidenční pomůcka č. 52

Obsah

Úvod.....	3 – 6
I. Vývoj původce fondu.....	3 – 5
II. Vývoj a dějiny fondu.....	5
III. Archivní charakteristika fondu.....	5 – 6
IV. Stručný rozbor obsahu fondu.....	6
V. Záznam o uspořádání fondu.....	6
Příloha č. 1 – Seznam pramenů a literatury.....	7
Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk.....	8
Inventární seznam.....	9 – 10

Úvod

I. Vývoj původce fondu

Komunistická strana Československa se po roce 1945 ve své činnosti řídila organizačními řády a počínaje rokem 1954 stanovami. Podle těchto řádů a stanov existoval nejvyšší řídicí orgán Komunistické strany Československa (dále KSČ) – sjezd KSČ, resp. ústřední výbor, k jehož volbě docházelo na pravidelném sjezdu strany. Sjezd strany se konal jednou za čtyři léta (mimořádný sjezd KSČ svolával ústřední výbor ze své iniciativy či na žádost více než jedné třetiny základních organizací).

Ústřední výbor představoval nejvyšší orgán strany v období mezi sjezdy. Dozoroval a řídil veškerou činnost KSČ a jednotlivých členů. Staral se nejen o stranickou politiku, ale kontroloval taktéž hospodaření se stranickým majetkem. Schvaloval představitele strany na politické funkce a přímo je instruoval v jejich činnosti. Navrhoval vedoucí funkcionáře v ústředním měřítku a v krajích.

Krajskou organizaci tvořily všechny okresní organizace v hranicích kraje. Nejvyšším orgánem krajské organizace byla krajská konference, kterou svolával krajský výbor nejméně jednou za dva roky (mimořádnou konferenci svolával krajský nebo ústřední výbor z naléhavých důvodů či na žádost více než jedné třetiny základních organizací kraje). Krajské konference se účastnili delegáti řádně volení na okresních konferencích.

Okresní organizaci utvářely všechny základní organizace (závodní, místní, atd.) v hranicích okresu. Nejvyšší orgán okresní organizace představovala okresní konference svolávaná okresním výborem jednou ročně, podle stanov z roku 1962 jednou za dva roky a od roku 1971 jedenkrát za dva až tři roky. Mimořádná okresní konference mohla být svolána po dohodě s krajským výborem a po schválení ústředním výborem. Při naléhavé potřebě, nebo na žádost více než jedné třetiny základních organizací, ji mohl svolat vyšší stranický orgán.

Základní organizace se dělily na organizace závodní a místní. Základní, místní, organizace (dále ZO) byly zakládány podle směrnic ústředního výboru v závodech, dopravních a obchodních organizacích, na státních statcích, ve strojních a traktorových stanicích, v jednotných zemědělských družstvech, úřadech, školách, institucích, v jednotkách ozbrojených sil, na vesnicích, ve městech apod., avšak pouze tam, kde působili nejméně tři členové (organizační řád 1949) nebo pět členů (stanovy 1962) strany. V podnicích, závodech a úřadech, kde se nalézal větší počet straníků, se utvářely ZO v dílnách, provozech, na stavbách a ve výrobních úsecích. Jednotlivé organizace pak na celozávodních stranických schůzích volily celozávodní či podnikový výbor. Obdobným způsobem mohly pracovat ZO o vyšším počtu členů, které se zpravidla dělily na tzv. dílčí organizace. Těmto dílčím organizacím posléze připadla možnost (na základě povolení okresního výboru) přijímat a vylučovat členy, ukládat stranické tresty, volit delegáty na konference a hospodařit podle rozpočtu. Každá z nově utvořených organizací musela být potvrzena okresním výborem.

Nejvyšší orgán základní organizace představovala členská schůze, která se svolávala nejméně jednou v měsíci. Na ustavující či výroční schůzi se volil výbor: předseda, dalších 7 – 10 členů. Následně došlo k volbě dvou revizorů. Organizace do 20 členů měla 3 – 5 členný výbor, do pěti členů důvěrníka (organizační řád 1949), či počet členů stanovil OV a organizace do deseti členů volila výbor o třech lidech nebo za podmínek stavených OV (stanovy 1962).

Výbor zvolil svého předsedu, který musel být nejméně tři roky členem strany, přičemž OV mohl udělit výjimku. Kontrolou nad hospodařením s finančními a ostatními prostředky byli pověřeni další dva až tři členové výboru. Kromě toho měli taktéž dohlížet na kontrolu při dodržování směrnic ústředního výboru KSČ a vedení členské evidence a stranické administrativy.

Výbor ZO KSČ především zajišťoval plnění usnesení členských schůzí a řídil veškerou práci stranické organizace mezi členskými schůzemi. O své činnosti a stavu organizace podával každý měsíc zprávu členské schůzi.

Kromě běžných často zaměnitelných názvů základní – závodní organizace, lze o téměř totožném stírání významu názvů organizací hovořit také v případě místních organizací, jejichž ekvivalent, zejména na venkově, představovaly vesnické či často nesprávně nazývané venkovské organizace. Co do funkce a významu svým účelem prakticky shodovaly s organizacemi základními.

Vesnická organizace KSČ Sulislav, společně s celou obcí, přešla pod správu okresu Tachov 1. července 1961. Do tohoto data náležela obec k okresu Plzeň – sever. Poněkud nejasným se však jeví skutečný název organizace. Do roku 1976, tedy po nejzazší dataci fondu, užívala stranická organizace několik označení. V počátku padesátých let se na razítku organizace objevuje název MO KSČ, avšak do přelomu let 50. a 60. se stihla organizace přejmenovat a v razítku pro běžný úřední styk lze číst o VO KSČ a zároveň také ZO KSČ. Oba předešlé názvy se tak střídavě objevují v dochované korespondenci a také v knize zápisů. Přestože z materiálů ve fondu by se mohlo zdát, že v obci působily dvě organizace nezávisle a souběžně, zřejmě tomu tak nebude. Předseda ZO KSČ při JZD v Sulislavi vykonával také funkci předsedy MNV, obdobně na tom byli zbývající členové organizace, kteří zastávali vícero funkcí v obou sdruženích. Lze se tak domnívat, že předseda razítkoval došlou korespondenci podle toho, kde ji právě vyřizoval. Pravděpodobně nerozlišoval, jaká razítka a pro jakou organizaci vlastně používá. Svými přehmaty tak v podstatě uvedl v omyl instituce, s nimiž udržoval písemný styk, poněvadž jejich zástupci titulovali organizaci podle toho, s jakou hlavičkou jim dopisy docházely. Vznikla tím velice nepřehledná situace, kdy na dopis znějící na jméno VO KSČ odpovídal adresát s razítkem ZO KSČ a naopak. Záhadným se tak ukazuje postoj nadřízených organizací, které proti této dvojakosti označení nikdy nezasáhly. Jestli skutečně v obci existovaly organizace dvě, pak se v žádném z dochovaných materiálů nepodařilo odhalit, jaký systém byl zvolen při jejich rozlišení. Proti předešlé domněnce však stojí fakt, že členskou stranickou základnu v obci tvořilo pouze několik jedinců a zdálo by se neúčelné vytvářet v obci dvě, na sobě zcela nezávislé organizace.

O činnosti VO KSČ Sulislav lze říci, že ji tamější funkcionáři udržovali na poměrně slušné úrovni. Zápisy vykazují pravidelnost a lze z nich čerpat skutečně hodnotné informace. Z dochovaného materiálu vyplývá, že papírový přechod ze správy okresu Plzeň – sever pod okres Tachov proběhl o poznání klidněji, než jak o tom vypovídá skutečnost. Ačkoliv na veřejné schůzi, jíž se účastnili zástupci vedení obou okresů, vyjádřila většina straníků a nestraníků z obce a přilehlého okolí souhlas se změnou dosavadní okresní správy, pozdější vývoj svědčí o opaku. Zprvu avizované výhody, zejména při připojení JZD v Sulislavi pod státní statek ve Stříbře, se ukázaly být lichými. Skutečnost, že obec ležela ve velké vzdálenosti od okresního města, vadila obyvatelům obce nejvíce. Ukázalo se, že okresní funkcionáři, kteří před přechodem do nového okresu nešetřili chválou a sliby s výhledem do budoucna, se pak k realizaci stavěli odmítavě. Drtivé kritice, zejména straníků zaměstnaných v zemědělství, byla podrobena činnost státního statku ve Stříbře, kdy se potvrdilo, že obec si převodem pod tuto instituci výrazně pohoršila a nedokázala plnit závazky tak, jak tomu bylo

v letech předešlých. Ovšem námitky vznesené a následně zprostředkované přes nadřízené se k nejvyššímu vedení nikdy nedostaly a pokud se tak příležitostně skutečně stalo, šlo o informace záměrně zkreslené a zlehčené. Po počátečních třenicích a výpadech se situace v obci zklidnila, avšak pouze ke škodě stranické organizace, z níž vystoupila právě řada členů nespokojených s postojem okresního vedení. Snaha státního statku ve Stříbře bagatelizovat a především zastírat problémy organizace v Sulislavi, vedla straníky v obci k tomu, že se snažili pokračovat ve své práci samostatně a rezignovali na stav, který jim přivodil přechod do okresu Tachov. Veškerá politická činnost a stranický život v obci se tak soustředil na nejpalčivější problém VO KSC, a to na zemědělství.

Vesnická organizace se tak vyvíjela zcela odlišným a atypickým způsobem vzhledem k ostatním VO a ZO KSC v okrese. Dosvědčuje to rovněž absence stranických materiálů ve fondu OV KSC Tachov (NAD 576), kde naprosto chybí jakékoliv materiály VO KSC Sulislav, zejména pak z krizových let 1968 – 1971, což je u ostatních organizací neobvyklé. Jasně to ovšem dokládá, jak se vztahy mezi VO KSC Sulislav a OV KSC Tachov vyvíjely.

II. Vývoj a dějiny fondu

Písemnosti VO KSC Sulislav se v archivu očitly na základě řádné skartace provedené na obecním úřadě v Sulislavi v roce 2005 (č. přírůstků 10/2005 ze dne 25. července 2005). Jelikož se materiál nacházel společně s ostatními písemnostmi bývalého MNV a dalších organizací působících v obci a s MNV přímo provázanými, lze se domnívat, že tato skutečnost stála za uchováním tohoto materiálu.

Písemnosti tvořily chronologickou řadu, z čehož vyplývá, že agenda vedená na tehdejší VO KSC se zřejmě nijak netřídila a organizace tak zvolila nejjednodušší způsob ukládání písemností. Zřejmě nedodržovala žádný registrurní plán.

O skartaci písemností se v textu nenalézají žádné informace.

Záznamy či jakékoliv zmínky o dodržování spisových směrnic a pravidelných kontrolách spisovny se v zápisech z členských schůzí a korespondence s nadřízenými orgány nepodařilo objevit.

Všechny dochované písemnosti byly roztříděny a chronologicky seřazeny do tématických skupin.

III. Archivní charakteristika fondu

Materiály fondu VO KSC Sulislav pocházejí z let 1951 – 1976. Jedná se o jeden kartón písemností o metráži 0,12 bm.

V písemnostech fondu VO KSC Sulislav se nalézají dvě skupiny materiálu, v nichž je obsaženo nejdůležitější množství informací o chodu a činnosti organizace zahrnujících bezmála dvě desetiletí. Jde o knihu zápisů z členských a výborových schůzí a také o poměrně rozsáhlou (vzhledem k objemu a množství ostatních písemností) složku referátů a proslavů vedoucích funkcionářů organizace.

Ke vnitřní skartaci nebyly navrženy žádné písemnosti.

Ve fondu se nalézají pouze písemnosti druhé kategorie.

Fyzický stav fondu je dobrý, bez nutnosti restaurátorských zásahů.

Při inventarizaci fondu bylo použito klasické pořádací schema.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Hlavní využitelnost fondu lze spatřovat především v jeho ucelenosti a přestože písemnosti neoplývají přílišným objemem, jedná se o jeden z mála fondů s takto celistvým zachováním materiálů v rámci obou hranic časového rozpětí. Prakticky to znamená, že ve fondu se neobjevuje tolik mezer v dataci, jako je tomu u jiných, velikostí a dalšími parametry se podobajících organizací.

V. Záznam o uspořádání fondu a vyhotovení pomůcky

Fond uspořádal a pomůcku sestavil Miroslav Vetrák v roce 2006 ve Státním okresním archivu Tachov.

Státní okresní archiv Tachov dne 27. ledna 2006

Miroslav Vetrák

Příloha č. 1 Seznam pramenů a literatury

Organizační řád Komunistické strany Československa vydaný ÚV KSČ, Praha 1949

Stanovy KSČ přijaté celostátní konferencí KSČ dne 18. prosince 1952 a schválené včetně změn X. sjezdem KSČ dne 15. ledna 1954

Stanovy KSČ schválené XII. sjezdem KSČ dne 8. prosince 1962, doplněné a upravené XIII. sjezdem KSČ dne 4. června 1966 a XIV. sjezdem KSČ dne 29. května 1971

Kos Zdeněk, Zkratky, značky, akronymy, Praha 1983

Příloha č. 2 Seznam použitých zkratk

bm	běžný(é) metr(y)
ev. jednotka	evidenční jednotka
inv. č.	inventární číslo
KSČ	Komunistická strana Československa
MNV	místní národní výbor
MO	místní organizace
MO KSČ	místní organizace Komunistické strany Československa
NAD	Národní archivní dědictví
OV	okresní výbor
OV KSČ	okresní výbor Komunistické strany Československa
ÚV	ústřední výbor
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
VO	vesnická organizace
VO KSČ	vesnická organizace Komunistické strany Československa
ZO	základní organizace, závodní organizace
ZO KSČ	základní organizace Komunistické strany Československa

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jednotka
Úřední knihy			
1	Kniha zápisů výročních, členských a výborových schůzí	1959 – 1964	K1
Spisový materiál			
2	Pozvánky, zápisy a presenční listiny z členských schůzí	1951 – 1964	1
3	Zprávy pro výroční členské schůze, plány práce	1958 – 1974	1
4	Korespondence odeslaná (ÚV a OV KSČ)	1960 – 1962	1
5	Korespondence došlá (OV KSČ a MNV)	1960 – 1962	1
6	Kádrové, stranické a členské záležitosti	1956 – 1976	1
7	Zemědělství	1960 – 1973	1
8	Referáty, proslovy	1959 – 1975	1
9	Rozpočty	1962 – 1963	1

Název archivu:	Státní okresní archiv Tachov
Název archivní pomůcky (fondu):	KSČ – vesnická organizace Sulislav
Značka fondu:	VO KSČ Sulislav
Časový rozsah:	1951 – 1976
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 kniha, 1 kartón)
Počet inventárních jednotek:	9
Rozsah bm:	0,12
Stav ke dni:	27. ledna 2006
Fond zpracoval:	Miroslav Vetrák
Pomůcku sestavil:	Miroslav Vetrák
Počet stran:	11
Pomůcku schválila:	PhDr. Markéta Novotná